

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 524/2012-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť dr. A. Š., B., zastúpeného advokátkou JUDr. H. D., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co/464/2011 a jeho rozsudkom z 13. decembra 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť dr. A. Š. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. marca 2012 doručená sťažnosť dr. A. Š., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. H. D., B., ktorou namietal porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co/464/2011 a jeho rozsudkom z 13. decembra 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal na Okresnom súde Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) návrh na ochranu osobnosti proti prof. JUDr. J. C., CSc. (ďalej len „odporca“), o ktorej rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 14 C/161/2005-620 zo 4. apríla 2011 tak, že ju zamietol.

Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 5 Co/464/2011-669 z 13. decembra 2011 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza:

„Svoje rozhodnutie odvolací súd odôvodnil na strane 12 v jednej jedinej vete a to tak, že dospel k záveru, že odvolaniu sťažovateľa nie je možné vyhovieť.

Odvolací súd skonštatoval svoje jednovetové odôvodnenie poukázaním na ust. § 219 ods. 2 O. s. p. Na ostatných stranách odôvodnenia napádaného rozsudku odvolacieho súdu je opis konania pred súdom I. stupňa, vrátane opisu odôvodnenia rozsudku súdu I. stupňa, a to doslovný.

Práve z takto opísaného odôvodnenia súdu I. stupňa vyplýva, že odvolací súd sa vecou samou nezaoberal a argumentačne sa vôbec nevysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľa. Odvolací súd námietkam sťažovateľa neposkytol priestor žiadnou svojou úvahou, zdôvodnením nezargumentoval, vecne ani procesne, prečo odvolaniu sťažovateľa nemožno vyhovieť.

Odvolací súd podľa § 219 O. s. p. rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Vecnou správnosťou sa pritom rozumie správnosť skutkových zistení a správnosť právneho posúdenia. Správnosť skutkových zistení však musí byť podložená vykonaným dokazovaním pred súdom I. stupňa, čo v danom prípade nie je naplnené. Sťažovateľ na to poukázal už v odvolaní proti rozhodnutiu súdu I. stupňa. Odvolací súd však dôvody odvolania ponechal bez povšimnutia. ...

Opis odôvodnenia rozsudku súdu I. stupňa s konštatáciou, že odvolaniu sťažovateľa nie je možné vyhovieť, nie je argumentáciou súdu odvolacieho pre zdôraznenie správnosti napádaného rozhodnutia súdu I. stupňa v súlade s ust. § 219 ods. 2 O. s. p. ...

Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu neobsahuje žiadne vysvetlenie, na základe čoho dospel k záveru, že nemožno vyhovieť odvolaniu sťažovateľa. Tým, že odvolací súd sa nevysporiadal s jedným jediným dôvodom sťažovateľa uvedeného v odvolaní, neodpovedal na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam a zostal tak nedostatočne objasnený skutkový a právny základ veci.

Rozhodnutie odvolacieho súdu nie je racionálne, spravodlivé, presvedčivé, preskúmateľné. Odvolací súd vôbec nepreskúmal dôvody odvolania a samotnú podstatu veci, čo z jednovetového odôvodnenia je nesporné, sťažovateľ bol zbavený možnosti reagovať na všetky skutočnosti, ktoré majú byť obsahom rozsudku podľa príslušných ustanovení O. s. p., zostalo tak vadné posúdenie veci čo do jednotlivých zložiek samotnej žaloby a preukázaného dokazovania, čo je v rozpore so zásadou materiálnej pravdy.“

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľ bližšie konkretizuje svoje námietky proti postupu okresného súdu a krajského súdu pri rozhodovaní o jeho návrhu, resp. o jeho odvolaní. Tvrdí, že okresný súd zvýhodnil odporcu z dôvodu jeho veku a akademického postavenia. Toto zvýhodnenie sa malo prejaviť aj tým, že okresný súd hodnotil len dôkazy svedčiace v prospech odporcu, dôkazy v prospech sťažovateľa nehodnotil a pod. V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza:

„Sťažovateľ má za to, že odvolací súd postupom vyššie popísaným, sám zvýhodnil žalovaného a zároveň tak odobril postup súdu I. stupňa vo zvýhodnení žalovaného. Ten sa pojednávaní pred súdom I. stupňa pravidelne nezúčastňoval, len výnimočne, navrhoval dôkazy, ktoré pre posúdenie veci nemali význam, resp. tvrdenia žalovaného nepotvrdili, navrhoval svedkov, ktorí dokázateľne krivo vypovedali (svedok I. S.), alebo ako kľúčoví svedkovia tvrdenia žalovaného vôbec nepotvrdili (svedok S. M.) a hoci sťažovateľ pred súdom I. stupňa dôkazy žalovaného vyvracal, súd I. stupňa z nich vyvodil negatívny záver o osobe sťažovateľa. Súd I. stupňa, s odobrením odvolacieho súdu, naopak, zvýhodnil osobu žalovaného ako osobu staršiu, ktorú bez opory v akomkoľvek právnom predpise zaradil medzi osoby, ktorá má mať status posudzovania svojho správania a konania s vyššou

mierou tolerancie. Toho staršieho človeka, ktorý v danom čase bol vedúcim katedry vysokej školy, pracoval ako vysokoškolský pedagóg, na pôde vysokej školy, je nositeľom vysokých akademických hodností.

Z vedenia konania pred súdom I. stupňa bolo nesporné, že práve pre akademické postavenie žalovaného súd ho zvýhodnil, čo počas zriedkavej prítomnosti žalovaného na pojednávaní dával servilne najavo. Súd toleroval žalovanému ignoráciu súdu, jeho častú neprítomnosť na pojednávaniach bez uvedenia dôležitého dôvodu tak, ako to má na mysli ust. § 119 O.s.p.. Toto zvýhodnenie žalovaného preniesol súdu I. stupňa do vyhodnotenia základu veci. A odvolací súd svojím postupom jeho zvýhodnenie plne stoleroval.

Zvýhodnenie žalovaného a porušenie zásady rovnosti účastníkov sťažovateľ vidí aj v tom, že všeobecné súdy hodnotili výlučne dôkazy svedčiace v prospech žalovaného, hodnotil aj skutočnosti, ktoré nikdy neboli ako dôkazy vykonané, pričom dôkazy svedčiace v prospech sťažovateľa všeobecné súdy opomenuli uviesť ako dôkazy v konaní uvedené a nehodnotili ich vôbec.

Naopak, tvrdenie sťažovateľa, že správanie žalovaného ho veľmi zasiahlo, šokovalo a prejavilo sa to aj očným mykmi, súd I. stupňa nesprávne práve vyhodnotil, a odvolací súd sa s tým stotožnil, ako náhradu škody na zdraví, hoci žiaden prejav sťažovateľa nikdy nesmeroval v tejto rovine. Súd zhodnotil toto tvrdenie nad rámec uplatňovaného nároku sťažovateľa, čo je v rozpore so zásadou Iudex ne eat ultra petita paritum (sudca nech nejde nad návrhy strán). Aj tento rozpor, napádaný sťažovateľom v odvolaní, ponechal odvolací súd bez povšimnutia. ...

Sťažovateľ už v odvolaní proti rozhodnutiu súdu I. stupňa namietal, že súd I. stupňa svoje rozhodnutie postavil na jednej jedinej skutočnosti, a to na tvrdení žalovaného, že sťažovateľ skúša vo večerných hodinách v krčme, sústredil sa na vysvetlenie pojmu krčma, na oprávnenosť kritiky sťažovateľa odporcom čo do obsahu i zvoleného spôsobu. Súd I. stupňa uznal, že táto kritika mala vyššiu intenzitu, ale skonštatoval, že napriek svedeckým výpovediam o absolútne nevhodnom spôsobe správania žalovaného, intenzita tejto kritiky ani zďaleka nepresiahla únosný rámec spoločenských vzťahov a kritiky spoločenských javov, ktorá je nielen dovolená, ale podľa súdu aj potrebná, čím spôsob správania žalovaného, v slušnej spoločnosti neprípustný, posvätil.

Sťažovateľ ďalej v odvolaní proti rozsudku súdu I. stupňa namietal, že súd I. stupňa všetky vykonané dôkazy nehodnotil. Súd vynechal dôkazy, ktoré preukazovali tvrdenia sťažovateľa, takže v konečnom dôsledku podstatu veci vyhodnotil neobjektívne, jednostranne v prospech žalovaného. Keby súd dôkazy v písomnom odôvodnení uviedol tak, ako sa vykonali, hodnotil ich v súlade s ust. § 132 O. s. p., s patričnou starostlivosťou, vplynuli by iné skutkové zistenia, ako sú v rozsudku uvedené. Sťažovateľ tiež namietal nedostatočné odôvodnenie súdu I. stupňa, keď súd I. stupňa neuviedol, ktoré dôkazy považuje za pravdivé a ktoré nie a prečo, pričom nemožno ponechať bez povšimnutia, že súd I. stupňa absolútne ignoroval tvrdenia sťažovateľa a objektívnu hodnotu ním produkovaných dôkazov.

Úvahy súdu sú v absolútnom rozpore so zásadou materiálnej pravdy a v rozpore s vykonaným dokazovaním. Sťažovateľ sa domáhal svojej ochrany za viaceré výroky žalovaného popísané v žalobe. V odvolaní proti rozsudku súdu I. stupňa zdôraznil, že žalovaný v písomných i ústnych prednesoch sám výroky potvrdil, potvrdili to aj ním predložené dôkazy. Výroky žalovaného potvrdili okrem samotného žalovaného svedkovia R., B., G., P. Súd však ich svedecké výpovede opísal neúplne, vytrhol ich z kontextu. ... V odvolaní sťažovateľ uviedol presne, čo ktorý svedok potvrdil a čo súd I. stupňa opomenul uviesť a vyhodnotiť. ...

Tiež je vykonaným dokazovaním nepodložený záver súdu, že podľa predložených zápisníc sa mal sťažovateľ možnosť k vytýkaným nedostatkom vyjadriť, čo znižuje intenzitu výrokov žalovaného. Tento záver súdu nemá oporu vo vykonanom dokazovaní a je v rozpore so skutočným stavom, pretože zo svedeckých výpovedí vyplynulo, že priebeh zasadnutí katedier bol iný, ako je zachytené v zápisniciach, sťažovateľovi žalovaný neumožnil sa vyjadriť k ničomu, explicitne to uviedol svedok R., svedkyňa P., a nie ako tvrdí súd. Tvrdenie súdu je nepravdivé a nepodložené. Svedkyňa P. potvrdila, že výsledný obsah zápisníc upravoval výlučne žalovaný a že sťažovateľ hneď po zverejnení týchto zápisníc napádal pravdivosť ich znenia. Preto brať do úvahy zápis v zápisnici, že sťažovateľ mal možnosť vyjadriť sa k vytýkaným nedostatkom, hoci svedkovia potvrdili opak a na druhej strane sám žalovaný mal jediný právo zasahovať do obsahu zápisnice, je zo strany súdu neobjektívne a vadné a v rozpore so zásadami občianskeho súdneho konania, premietnuté do porušenia práva na spravodlivý proces.

V danej veci súd I. stupňa opísal jednotlivé dôkazy neúplné, vytrhol ich z kontextu, v dôsledku čoho ich obsah je skreslený, hodnotenie dôkazov neúplné a neobjektívne a takto odvodené skutkové zistenia súdu sú v rozpore so skutočnosťou.

Odvolaací súd... ponechal rozsudok súdu I. stupňa zaťažený vadami vyššie uvedenými. Aj odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí rešpektovať ustanovenie § 157 O. s. p. Odvolaací súd nemôže obísť svoju povinnosť odvolaním sa na ustanovenie § 219 ods. 2 O. s. p., pretože zákonodarca nemal na mysli zľahčenie postupu odvolacieho súdu na úkor práv účastníkov konania a spravodlivého procesu. Každý účastník má právo na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Odôvodnenie rozsudku zahŕňa povinnosť súdu popísať skutkové zistenia pravdivo, tak, ako vyšli pred súdom najavo.“

Na základe týchto skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa... podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces garantované článkom 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5Co 464/2011-669, IČS: 1205218290 zo dňa 13. decembra 2011... bolo porušené.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 5Co 464/2011-669, IČS: 120521829 zo dňa 13. decembra 2011 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 323,50 € k rukám JUDr. H. D., advokátky... do jedného mesiaca od doručenia tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

V sťažnosti sťažovateľ namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co/464/2011 a jeho rozsudkom z 13. decembra 2011.

Proti namietanému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie. Konanie o predmetnom dovolaní je na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vedené pod sp. zn. 7 Cdo/193/2012. Podľa zistení ústavného súdu najvyšší súd ako dovolací súd do dňa predbežného prerokovania sťažnosti o dovolaní nerozhodol.

Ústavný súd v súvislosti so skutočnosťou, že sťažovateľ proti namietanému rozsudku krajského súdu podal aj dovolanie, poukazuje na svoju doterajšiu ustálenú judikatúru (m. m. IV. ÚS 177/05), podľa ktorej vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd

účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, nemožno rozumieť už samotné podanie tohto účinného právneho prostriedku oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom. Iná interpretácia by v danej veci mala za následok nežiaducu situáciu, keď by to isté rozhodnutie súčasne preskúmavali tak všeobecný súd, ako aj ústavný súd. Sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nepredstavuje právny prostriedok nápravy, ktorý možno využiť súčasne popri iných prostriedkoch nápravy, ktoré má sťažovateľ k dispozícii; sťažnosť je prípustná iba vtedy, ak napriek vyčerpaniu všetkých prípustných prostriedkov nápravy došlo podľa tvrdenia sťažovateľa k porušeniu jeho základných práv alebo slobôd (m. m. IV. ÚS 21/02).

V okolnostiach posudzovanej veci sťažovateľ podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvoril stav, keď by o jeho veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí v tej istej veci. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľa predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu o poslednom procesnom prostriedku, ktorý bol sťažovateľom využitý, ako predčasné (IV. ÚS 142/2010).

Ústavný súd sa v ostatnom období aj pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) odklonil od svojej predchádzajúcej judikatúry a v súčasnosti vo svojej rozhodovacej činnosti zastáva názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, IV. ÚS 142/2010), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd v záujme právnej istoty sťažovateľa zároveň poukazuje na svoje predchádzajúce rozhodnutia (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010), v ktorých vyslovil, že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu

k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Nie je preto dôvodné, aby sťažovateľ v prípade podania dovolania podal zároveň aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (porovnaj k tomu aj rozsudok ESĽP z 8. novembra 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04, alebo rozsudok ESĽP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

Ak by sa ústavný súd vecne zaoberal sťažnosťou pred rozhodnutím najvyššieho súdu o podanom dovolaní, mohol by neprípustne zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov. V prípade, že by ústavný súd čakal na rozhodnutie dovolacieho súdu, mohlo by to navádzať potenciálnych sťažovateľov na obdobný postup, aký zvolil v okolnostiach daného prípadu sťažovateľ, t. j. na paralelné podávanie sťažností ústavnému súdu zároveň s podaním dovolania, čo vzhľadom na už uvedené nie je opodstatnené.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale ju pri predbežnom prerokovaní podľa zásady ratio temporis odmietol ako neprípustnú (predčasne podanú) podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v tejto veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. októbra 2012